

Миколюк Н.В.

студентка 2-го курсу Київського національного
торговельно-економічного університету

Науковий керівник: Шведова Г.Л.

к.ю.н., доцент, доцент кафедри
правового забезпечення безпеки бізнесу,
Київський національний торговельно-економічний університет
Місто Київ

ПРОБЛЕМИ ВІДБУВАННЯ ПОКАРАННЯ У ВИДІ ПОЗБАВЛЕННЯ ВОЛІ НЕПОВНОЛІТНІМИ

Час і умови виникнення покарання у виді позбавлення волі неповнолітніх точно невідомі. Це пояснюється тим, що у більш ранні часи у нормативно-правових актах не було закріплену принципу диференціації виконання покарання: покарання у виді позбавлення волі відносно дітей виконувалися на рівні із дорослими. Тому вивчення даної теми набуло особливого розвитку лише наприкінці ХІХ- початку першої чверті ХХ століття [4, с.93-94].

На сьогоднішній день це ж питання стає все більш актуальним, оскільки результати відносно недавньої статистики свідчать, що серед передбачених для повнолітніх видів покарань найбільш часто застосовується саме позбавлення волі, питома вага якого серед інших покарань сягає в середньому близько 90% [2, с.180]. Наявність таких показників зумовлюється тим, що суди часто обмежені у виборі покарань, альтернативних даному виду покарання, бо саме більшість санкцій статей Особливої частини Кримінального кодексу України передбачають покарання саме у вигляді позбавлення волі для неповнолітніх.

Але застосування цього виду покарання має низку проблем.

Перш за все, позбавлення волі негативно впливає на індивідуальні якості вищезазначених осіб [2, с.180]. Адже відомо, що переміщення неповнолітнього з однієї суспільної сфери в іншу супроводжується різкою «ломкою» одних стереотипів життєвих установок і неминучим формуванням інших, а це неминуче

негативно відображається на незміцнілій нервовій системі підлітка і незначному життєвому досвіді.

По-друге, всі заходи виховного характеру у виправних колоніях, де підлітки відбувають даний вид покарання, не дають особливого результату. Практика свідчить, що серед засуджених неповнолітніх рецидив складає майже 60% [3, с. 6]. Основним фактором, який породжує цю проблему, є низький професійний рівень працівників даного виду закладів. Так вони наділені правовими знаннями, але їм не вистачає навиків у сфері психології, педагогіки та соціології.

По-третє, в деяких колоніях спостерігається порушення вимог та недотримання міжнародних стандартів у сфері поводження з в'язнями [5]. Зокрема:

- адміністрації виховних колоній обмежують право неповнолітніх на телефонні розмови;
- спостерігається невиконання норм Кримінально-виконавчого кодексу України щодо права засуджених на відвідування культурно-видовищних і спортивних заходів за межами виховної колонії в супроводі персоналу або батьків;
- порушення санітарних норм (як приклад наявність зношеного посуду зі слідами бруду);
- не ведеться належний контроль за лікуванням.

Також в Україні не впроваджується досвід зарубіжних країні. І це є також досить негативним явищем. Оскільки використання закордонної практики по цьому питанню, на нашу думку, допомогло б усунути можливо хоч і не всі, але більшість вищезазначених проблем. На мій погляд, нашій державі перш за все треба брати до уваги досвід Німеччини у цій сфері, тому що саме її законодавство вважається найбільш ефективним та гуманним щодо неповнолітніх [1, с.359]. Зокрема, у Німеччині кримінальна відповідальність підлітків регулюється не лише Кримінальним Кодексом, а спеціальним законом «Про правосуддя для неповнолітніх» [1, с.359], які, на відмінну від законодавства України, на перше місце виносять заходи виховного характеру, а не покарання. Так наша держава також застосовує заходи виховного напрямку. Але при їх визначенні критерієм виступає тяжкість злочину, на відмінну від Німеччини, де на перший план при

обранні таких заходів висувається саме виховання підлітка. І покарання призначаються тільки як альтернатива виховним заходам, тобто коли вони є недостатні.

Отже, з урахуванням вищесказаного, можемо зробити висновок, що наша система щодо відбування покарання у вигляді позбавлення волі неповнолітніми далеко є недосконалою. Щоб її покращити Україні необхідно впроваджувати досвід зарубіжних країн. Або ж якщо вона не бажає цього робити, то розробити власну систему дієвих заходів, спрямованих на підвищення рівня професійності працівників виховних колоній, створення належних санітарних умов у місцях позбавлення волі для неповнолітніх, забезпечити духовний, культурний, соціальний розвиток ув'язненим.

Список використаних джерел:

1. Загоруйко Н.В. Досвід зарубіжних країн щодо реалізації державної політики у сфері виконання покарань у вигляді позбавлення волі неповнолітніми особами та можливості його використання в Україні. Вісник Молодий вчений № 4 (68).2019 С. 358-361.
2. Казначеева Д.В. Проблеми призначення покарання щодо неповнолітніх. Вісник кримінологічної асоціації України. №1 (22).2020 С.176-182
3. Романов М.В. Особливості відбування покарання у виді позбавлення волі засудженими неповнолітніми. 2020 С.1-8 URL: <http://tlaw.nlu.edu.ua/article/view/62727/58228> (дата звернення 04.10.2021)
4. Стаднік В. Виконання покарання у виді позбавлення волі щодо неповнолітніх: історико-правовий аспект. Вісник Публічне право. 2019 С. 93-100
5. Як відбувають покарання неповнолітні засудженні у Прилуцькій виховній колонії: результати моніторингового візит. URL: <https://www.ombudsman.gov.ua/ua/all-news/pr/13219-fv-yak-vidbuvayut-pokarannya-nepovnolitni-zasudzheni-u-prilutskij-vihovni/> (дата звернення 06.10.2021)